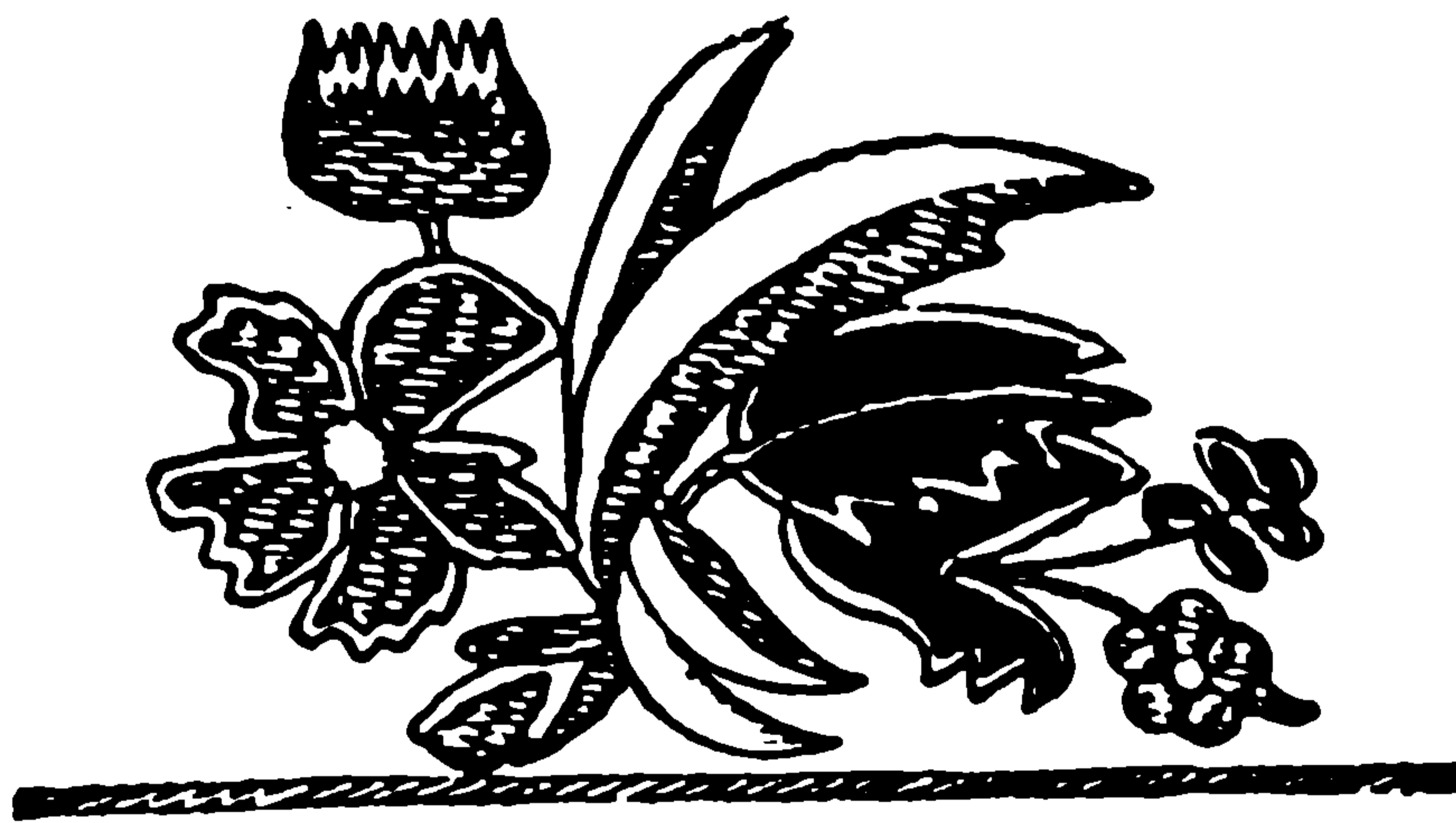

ЛЕОНІД ПОЛТАВА

РАЙДУГА

ПОЕМА

у Тисячоліття
Хрещення
України-Руси

Нью-Йорк
diasporiana.org.ua

А. П. Кітківська

Леонід Полтава

„РАЙДУГА”

— поема —

**Патріярхові
Ісповідникові-
Мученикові
Йосифові І**

у Тисячоліття
Хрещення
України-Руси
(988 - 1988)

**Накладом автора
Нью-Йорк, 1985**

РАЙДУГА

Патріархові-Ісповідникові-Мученикові Йосифові І
— у Тисячоліття Хрещення України-Руси

І. В'ЯЗЕНЬ

Інтродукція

Софія і сніг.

Сива паморозь тисячоліть.

Над Дніпром — Володимир.

Хрест дрижить у залізних руках...

Мчить вікола по білих стежках,

Переносить татарське минуле

По драбинах століть...

Ви, що надто багато забули,

Не проспіть хоч себе, не проспіть!

Воркута

З хмар на хмару срібним лисом
Скаче голодний сибірський місяць.

Вовк, озвіривши від самотини,
Лиже пекучі сніжини,
Що пахнуть салом, чуреком, кумисом
І срібним лисом,
Недосяжним лисом!

Ох, ці безжальні сибірські ночі:
Людські очі — у вовчі очі,
Білі вітри — мов запінені пси...

Де ж Ти, Боже, єси?!

Лапа — в калкан. За ґрати — рука.
Табір ЗЕКА.

Під вітрами підшитим зрубом
Сплять, як підрубані, дроворуби.

Гаряча „буржуйка” танцює в бараці:
В червоно-п'янкх черевичках на скрипах —

Кружляє між нарами, зойками й хрипом,
Танцює всю ніч — для всіх націй!
Сичать і чадять вогкуваті поліна.
Та, полум'ям раптом обріши по-горло,
Знов скаче „буржуйка”, й червоні коліна
Втикає в обличчя, зчорнілі від горя.

Бушлати зіджають.
Розмерзаються рукавиці.
Сушена риба тріпоче...
На чорних стінах
Виступають промерзлі лиця
Воркутської хуртовини —
Білі лиця, лишайні лиця

Барак.

Заметіль.

Срібна лисиця...

А все таки — зірка прорвалася у небі!
Виходить — в розгулі відьомської ночі
Вона загорілась для тебе,
Щоб очі не вовчі, а зоряні очі,
Щоб свічка і в цю ніч була над тобою,

Засвічена
Неземною рукою!

„Богородице Діво, радуйся!“... —
Світ зорі над Сибіром розлився.

*„Ой радуйся, земле,
Син Божий народився!“*

Вий, віхолю, загробним звірем, —
Вифлиємська зоря — над Сибіром!

Не на тверді свят'юрських плит
Молиться Митрополит;

Не підхоплює Слова собор —
Лиш вітрів заполярний хор;
Не палає свіча Різдвяна —
Лиш примерзла зоря до вікна...

Налітайте ж сюди, сторожі,
Дивну свічку-зорю сторожіть,
Націляйтеся в неї,
Накидайтесь на неї —

*„Ой радуйся, земле,
Син Божий народився!“*

К а р н а в а л

А від Львова до Києва —
Карнавал!

Палають церкви
І реве динаміт,
За обвалом обвал,
За провалом провал,
І на неба чолі —
Зливами піт.

Труби ревуть і свищать свищолки,
„Ми сміло в бой пайдьом!” —

Шаленіє над містом,
В обтятих спідницях
Захекані пруть комсомолки
І очі — їх очі без пісні!

На шибениці — ікони,
На налігачеві — Марія,
На шнурках гойдаються
Зубцями униз тризуби; —

Вигуки і прокльони
Сунуть попід Софію,
Аж мурів тисячолітніх
Скрегочуть стотонні зуби;

Ангели довгоносі,
Підстрибуючи, пруть Хрещатиком,

Святий Петро — у тачці,
Підштовхуваній Ваалом;

Юрба

Розірвала Христа, —

Тільки ноги босі

Ще волочуть за карнавалом!..

(О, сибірська пурга, що звисає петлею
Над певченківською землею!)

...Над Дніпром — Володимир.

Хрест дрижить у залізних руках...

А в кімнатці з дашком-картузином,

У хаті під козацькою шапкою,

У полі під зоряним дахом, —

Молилась вселюдська Мати:

„Не дай, Христе-Боже,

У неволі погібати!“

Від гори святоюрської

До святкиївських гір

Встала райдуга, наче Слово —

Вінком благодаті Божим:

— Вір, Україно,

Всупереч маврам — вір!

І звір тебе не переможе! —

Божа райдуга з Еспанії на Україну,
І з усіх країн — і у кожному країну!..

Громовиця обвалів.
Динаміт — і трибаний лебідь!
Зойкнув зірваний хрест,
Угрузаючи в ребра полів...

А вгорі,
В українському чистому небі,
Над запіненим карнавалом —
Непорушно-живі
Хрести журавлів.

Світ

Гримить сибірська каруселя.
Полярним вітром приграв
До танцю смертного деревам:
Московським вітром приграв!

Пилкі гарячими зубами
Впиваються у соковите —
І, наче скраклі від удару,
Лягають сосни.

Ліси вмирають.

Ліси вмирають, щоб ожити
І щоглами пливати струнками,
І стати східцями,
І дерев'яними мисками,
В яких аж паруватиме пожива!

Сибірське жниво, біле жниво!
Людське приречення...

Вже все умерло. Тільки очі
— не вовчі! — зоряно-живі
Молитву Господа шепочуть.

І на завійній корогві —
На заметільній корогві —
Господнє чудо об'явилося:
Устала райдуга!
У ній

З небес усіх країн явилися
Найкращі барви!

Буре — стій!
Тут — моляться приречені,
Розстріляні хуртечами,

Без тіла — а катовані,
Без ланцюгів — а сковані;

Тут на Скелі з крижаних плит —
Молиться Митрополит!

У той день збожеволів чекіст:
Тисячі, що рубали дерева,
Підіймались, як дүхи, на райдужний міст —
І не брали їх кулі крицеві!
І у тиші, що впала, неначе удар,
Спів з-за жмар над Сибіром розлився:

*„Ой радуйся, земле,
Син Божий народився!”*

А вони йшли на райдугу, наче на міст,
Несучи із двох сосен хреста. —
І тоді- то уперше здригнувся чекіст,
Закрутивсь, заметавсь
І від власної кулі на сніг повалився...

*„Ой радуйся, земле,
Син Божий народився!”*

Ой, зрадуйся, та Божая Мати!
Мати матерів — дай нам заспівати:

„Прийшов днесь із небес,
Щоб спасти мир увесь!..” —

. . . . .
Дай нам заспівати.

Над Дніпром — Володимир.
Хрест дрижить у залізних руках...

Мчить віхола по білих стежках,
Переносить татарське минуле
По драбинах століть...

Ви, що надто багато забули, —
Не проспійть же себе, не проспійть!

VII. 1962 р., Нью-Йорк

П. КАРДИНАЛ

З-під Розп'яття

З-під Розп'яття — взяли розп'яття,
Не дали їй попрощатися з нами...

Цвіль бараку — твоя палата,
Ліс тайги — вітарі та брами;

Люд сибірський — твоя громада,
І замок — це твої уста.
Будеш тут,
Будеш тут аж до зради
І себе, і Христа!..

Десятки неповторних літ —
Тайга, тундра, прокльони, піт...
Дерев покоси... смертний крик...
Барак... погрози... большевик...
Десятки юродивих літ,
Що мали „оновити” світ,
Вселюдський світ — та без людини,
Народу цвіт — без України!..

Десятки літ — у порожнечу,
В осклілий сніг, у заметіль, в журтечу,
У реготання сніговій!.. —

О, неповторний духа бій!

Та що всі тернопільські битви,
Коли в душі — десятки літ
Мовчазної, безсмертної молитви
Проніс ти крізь сибірський сніг —
І переміг!

В дорозі

Сива сибірська нудьга...
Мертва сибірська пурга...
Біла від гніву тайга...
Серед ночі, повитої темними снами,
У барак увірвався чекіст:
— „Сабірайся с вєщамі!”

Зоря затріпотіла, мов свіча —
Зоря, примерзла до вікна бараку.
Невтішно—гірко хтось крізь сон заплакав,
Хтось тихо скиглив, наче дитинча;
Всі спали покотом на нарах...
Лиш віч-на-віч чекіст і ти,
Вже високо,
Вже десь у Божих хмарах,
Яких ніхто не зможе досягти!..

Благословив ти з тих висот
Усіх, кому ім'я — народ,
Із ким ти жив, кому служив
І радо б душу положив,
Для кого всі десятки літ
Проніс так гордо честь і піт

Через сибірський переліг —
І переміг!

Зникає потягу закурена стріла...
Твій машиніст — із Київщини родом:
Його неначе доля зберегла
Для зустрічі із рідним, із народом, —
Довідався, православний, кого віз,
І, хоч мужчина — не ховає сліз...

Розстав Байкал... Повищали ліси...
Зникає сніг, як видиво примарне
Від сяйва Божої краси...
А ти вслухаєшся в далекі голоси,
І на крутім чолі — снуються думи хмарні;
Пливуть, пливуть вітрилами думки,
Дзвенять дзвенять молитви-водограї, —
І помахом дрижачої руки
Ти в машиністі — всіх благословляєш,
Усі народи, всі материки,
Всі космоси, і — краї, і безкраї!

Далекий шлях із Воркути до Риму...
Молитву мовлять втомлені уста...
Над димом потяга — могутній знак хреста
Розкинув руки владно, нескоримо...

У дим кадилъниці
Ти обернув сибірський сніг,
Всім нам належачи — ти став собою,
Біблійним Йосифом підвівся над Землею!
Ти переміг в найважчому двобої,
І б'ють колеса по залізних рейх:
Ти — переміг!
Ти — переміг!!
Ти — переміг!!!

Рим

Над Вічним містом — сонце, голуби
І небо — усміх Вічної Мадонни...
Петра Святого стоголосі дзвони
Звіщають новий день надії і журби,
І смутку й радості, спочинку й боротьби —
Життя земного неземні закони...

На римських вулицях — тисячоликій хор
Народів, націй і племен незнамих...
Пливуть річками всеземні прочани
На гоїну площу, де Петрів Собор.
Везуть калік... Ведуть сліпих—прозрити...
Сліпий веде сліпця... Тут зрячі і незрячі,

Стрункі й горбаті, ревні і ледачі...
І квітами по площі — діти...

І раптом — тиша, наче залп!
Вікно... балкон... У білому — Людина,
Яку Господь отут обрав за сина,
Щоб вивести народи із проваль,
Щоб Колізей навіки був музеєм,
А не продовженням сибірських магістраль!

Благословляє води і народи
Отець Отців...
Упали на коліна
І білі, й чорні... Падають країни,
Віддаючи Всевишньому поклін,
Що підійма народи із колін!

Упала на коліна й Україна!.. —
Благословляючи, чи знав,
Кого на площі він благословляв
Між ріками народу в ту хвилину?...
У тиші, що гула, як амонал, —
В старенькому плаці, на тверді римських
плит,
Мов сивий голуб, наш стояв Митрополит—
Стояв його майбутній Кардинал!

Кардинал

Із далеких сибірських пустель
Ти приніс із собою хреста,
Для якого ні меж, ані стель;
Ти молитву приніс, що її шепотіли уста —
І спиняли сибірські сніги,
І змовкали в ту мить вороги;
І любов ти приніс, що плекаєм у серці
своїм,

Із якою народній возводимо дім;
Ти нам Слово приніс,
Що колись в Назареті постало —

Будь же славний вівіки-віків, Кардинале!
Ти, що хрест неземний в заметілях проніс,
Щоб свобода й добро Україну осяли,
Щоб Земля обернулась із Острова Сліз
У Христові Сади, —
Кардинале!

Воркута... Рим і Львів... —
Скільки нам невідомих шляхів
Ти пройшов і ще пройдеш,
Щоб щастя засяло!..
Будь же славний вівіки-віків —
Всіх знедолених Кардинале!

.. 1966 р., Вашингтон

III. ПАТРІЯРХ ІОСИФ І

Тижий морок палати.
Поминально десь дзвони гудуть.
Римське сонце — розтоплена ртуть.

Що це? — клітка? золочені ґрати? —
Поминально десь дзвони гудуть...

О, душі ланцюгом не скувати!
Ковалі ланцюгів — пропадуть!

Ти підвівся, мов легінь крилатий,
В Україну торуєш Ти путь,
Де й під стріхами гасне вже річ,
Де вже й день обертається в ніч...

Навали громів, злив і бур
Вже витримав Твій сивий Юр!
І скільки вже впродовж віків
Прибив указів і замків
На Вічній Брамі супостат!
І чи ж не йде на брата брат, —
Чи ж не кляне сестра сестру,
І чи по Тибрі і Дніпру
Не кураї та ворожнечі?..

— Не ждїть! Я смертю не помру!
Я йду дорогою Христа:
Без ваших згод — на ветхї плечі
Беру народнього хреста!

Беру в мої старечі руки
Мільйони тих, що відійшли,
Беру усі хрести, всі муки,
Щоб віродилися орли,
Щоб там, де висне чад-розбрат,
Підвівсь як твердь —
Патріархат!

Задріботїв секретар-каламар:
— Немає Курії згоди... —
Кинуло душу в жар:
Хто тебе нищить, мій народе?!.
Тридцять третїй минув — і кінці у воду?..
Ми вже вирости! Знов і знов:
Хто оплатить угївську кров?
Греки, рими чи інші крими
І їже з ними, і їже з ними?..
Досить чужих постанов! —

Секретар-каламар задочком відходить...

Котяться, котяться Тибру води,
Перегукуються заводи.
За палатою — вічний Рим,
Але серце летить у незриму:
— Не побачиш мене старим,
Вічний Риме! —

Знов, крилатий, пливеш,
Наче лебідь, на рідні води.
Вічний Київ — серце Твого народу, —
У старому полоні...
І шукають стривожено броду
Заливахи і Горської спутані коні,
І Кобзар підійма п'ястука до небес,
Мов ньюйоркська Свобода — на версти
і милі:
— Дух народу в Тобі воскрес!
Не втопити нікому дніпрові хвилі!

— Не потрібні мені ні багатство, ні слава:
Патріярхат — це Держава,
І на гробі безмозглих комун —
Прапор ОУН!
А все інше? — нащо ж мені, брате?
Пригадай же, як після Кия

Шанував мій народ і Петра, і Андрія,
А вони ж, любий брате, нічого не мали,
Тільки сандали
Та в серці — Віру. —

Так, у теплій римській палаті —
Війнуло Сибіром.

Сипле снігом, мов з рукава,
Світова морозівка — Москва,
Проникає в далекі парафії,
Роздає поцілунки мафії
Міжнародня прибулда Москва,
Всеімперська зануда — Москва.

Задріботів секретар-каламар:

— Немає Курії згоди... —

Кинуло душу в жар:

— Ми незнищимі, о мій народе!

Всі покоління встають у імлі,
Мертві, живі й нерожденні ще — з нами!

Ось ми пливем журавлями-кльочами,

Щастя шукаєм на рідній землі...

Ставлю ж гніздо над колісками хат —

Український Патріархат! —

Християнський Патріархат!

Рівно лягли рядки на папері.
Секретар-каламар розстав у імлі.
Зачинилися ювані двері —
Відчинилось майбутнє моєї землі:
Княжого Кия Землі.

1983-84, Монреаль, Квебек

Leonid Poltava

“RAINBOW”

Poem in Ukrainian

New York, 1985

PRINTED BY: UT. SOPHIA PRESS